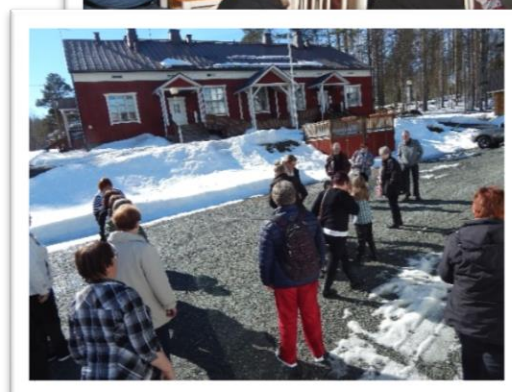
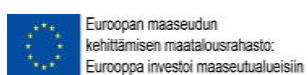

MATKARAPORTTI

Teija Nurmenniemi

Kuvat: Heikki Kumpula, Teija Nurmenniemi

Ohjelma

Lähde tutustumaan Pohjois-Karjalan kyläyhdistystoimintaan. Opintomatalla tutustutaan kylämatkailu-kohteisiin ja kylätalojen käyttöön matkailu- ja juhlapaikkana ja Kylätalo Monipalvelukeskus -hankkeeseen. Lisäksi tutustutaan matkailu- ja käsityöalan pienyrittäjien toimintaan ja tapaan, miten kyliä kehitetään eri puolella Suomea ja miten erilainen elinympäristö ja kulttuuri vaikuttaa kyläyhteisön toimintaan.

Opintomatkan ohjelma

La 22.4.2017

- klo 6.00 **lähtö Kylätalo Eurolasta**, Harjuntie 5
- klo 6.10 Parkkilan kauppa: osa lähtee mukaan siitä
- klo 6.20 ABC-Haapajärvi, osa lähtee mukaan siitä
- matkalla kahvitauko
- klo 10.30 **tutustuminen Joensuussa Taitokortteliin**. Taitokorttelin esittelyn aikana kerrontaa alueen ja talojen historiasta sekä alueen nykypäivästä ja korttelia emännöivän Taito Pohjois-Karjala ry:n toiminnasta, esittelyn jälkeen vapaata tutustumista Taitokortteliin tai Joensuun keskustaan
- klo 12.00 matka jatkuu Ilomantsiin
- klo 13.00 **Maukkulan Mustikkamäki**, Ilomantsi, lounas, talon esittely ja Monipalvelukeskus -hankkeen toiminnan esittely (www.maukkulanmustikkamaki.fi, www.ilomantsi.fi)
- klo 15.00 Lähtö Möhkön
- klo 15.30 Mantan Majatalo**, Möhkön **matkailukylän esittely ja kahvit** (www.mohko.net)
- klo 17.00 Lähtö Vuonislahteen Lieksaan, matkalla **kiertoajelu Ilomantsin keskustassa**
- klo 19.00 majoittuminen Kestikievari Herranniemeen, ja iltapala**
- klo 20.00 mahdollisuus sauna- ja rantasaunassa

Su 23.4.2017

- klo 8-9.30 aamiainen
- klo 9.45 **tutustuminen Vuonislahden kylätoimintakeskus** Kukkuon, toiminnan esittely (osakeyhtiö), perustamisen idea, menettelytavat, nykyinen toiminta ja tulevat haasteet (www.vuonis.net)
- klo 11.00 lounas Kukossa**, lounaan jälkeen lähtö kotimatalle
- n. klo 17 Saapuminen Haapajärvelle

OPINTOMATKA POHJOIS-KARJALAAN 22.-23.4.2017

Jokuset Kyläyhdistys ry/Kehittyvä Kuusaa -kehittämishanke kävi opintomatalla Pohjois-Karjalassa. Matkalla oltiin 21 osallistujan voimin, osallistujat olivat Kuusaa-Jokelan kylän asukkaita sekä Haapajärven ja Kärsämäen kylistä matkan teemasta kiinnostuneita. Matkanjohtajana toimi projektipäällikkö Teija Nurmenniemi.

Opintomatkan teemana oli tutustua kylämatkailutoimintaan, eri kohteisiin missä on juhla- ja tapahtumatoimintaa, Pohjois-Karjalaisiin pieniin kyliin ja niiden tapaan toimia, kulttuurin vaikutukseen kylien toimintaan ja kehittämiseen, kylätalo Monipalvelukeskuksena -hankkeeseen ja siihen miten se soveltuisi oman kylän toimintaan.

Lauantaina 22.4.2017 lähdettiin matkaan klo 6.00 aamulla Kylätalo Eurolasta. Pohjois-Karjalaan saavuttaessa kerroin maakunnan historiasta ja nykypäivästä, että matkalaiset saisivat kokonaiskäsityksen ja voisivat vertailla oman elämänpiirinsä Pohjois-Karjalassa elämiseen ja asumiseen. Haapajärven seudulla ja Pohjois-Karjalassa molemmissa on paljon pieniä kyliä, vähän työllistymismahdollisuuksia, Pohjois-Karjalassa on pidemmät matkat kuntakeskuksiin haja-asutusalueelta, elinkeinorakenne on hyvin erilainen, suurempiin kaupunkikeskuksiin on melkein pä yhtä pitkät matkat, mihin on keskittyneet monet jokapäiväiseen elämään liittyvät palvelut. Asioiden vertailu ja tutustuminen

avaa monesti ideoita ja avartaa näkemystä tapaan muuttaa toimintaansa, joka kehittää omaa elinympäristöään ja toisaalta sillä voidaan saada myös huomio, että usko omaan tekemiseen vahvistuu ja niitä omia vahvuuksia löytyy.

Ensimmäinen tutustumiskohde oli Taitokortteli, Joensuussa, alussa oli puolen tunnin opastettu esittely ja sen jälkeen ryhmä sain tutustua kohteeseen omaan tahtiinsa. Esittelijä kertoi talon historian sekä nykypäivän toimintaa.

Taitokortteli on valittu opintomatkan käyntikohteeksi siksi, että voi nähdä miten käsityöläisyydellä joka on pienelinkeinoyrittäjyyttä, voi työllistyä ja miten yhteistyöllä saadaan iso toimiva kokonaisuus sekä miten paikallisesta historiasta ja perinnestä voi tuotteistaa käsitöiksi ja mikä on sen merkitys tuotteiden markkinoinnilla.

Taitokortteli on Joensuun keskustassa toimiva matkailu-, käsityö- ja kulttuurikortteli. Vuosien varrella Taitokorttelista on muodostunut matkailijoiden, kaupunkilaisten, käsityön ammattilaisten ja harrastajien keskus. Monipuolinen tarjonta koostuu kahvilan, myymälöiden ja taitokeskuksen palveluista. Alueella järjestetään korkeatasoisia näyttelyitä ja erilaisia tapahtumia. Taitokorttelin emäntä Taito Pohjois-Karjala ry omine toimintoineen (Taitokeskus Joensuu, Taito Shop Joensuu ja Kauppaneuvoksen kahvila) ja korttelin käsityöyrittäjät luovat maassamme ainutlaatuisen yhteisön käsityön ammattilaisten, harrastajien, matkailijoiden ja kaupunkilaisten kohtaamispaikaksi.

Taito Pohjois-Karjala ry on vahva pohjoiskarjalainen kulttuuritoimija, joka tekee työtä käsityön ja käsityöyrittäjyyden profiiliin ja imagon nostamiseksi. Yhdistyksen tehtävänä on olla linkki menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Yhdistys säilyttää vanhoja työtapoja ja perinteitä sellaisenaan, mutta myös kehittää uutta, vahvaa 2000-luvun käsityöperinnettä sen rinnalla!

Taito Pohjois-Karjala ry kuuluu käsi- ja taideteollisuusjärjestöön, joka on valtakunnallinen kaksikielinen käsi- ja taideteollisuusalan palvelujärjestö Taito Group. Yhdistyksen palveluita esitellään tarkemmin Taito elämys -katalogissa.

Opintomatkalaisten palaute kohteesta: Kohdetta pidettiin yleisesti upeana paikka, ja siellä oli runsaasti ideoita herättäviä asioita, mutta oman kylän toimintaan sitä ei voida hyödyntää, koska kohde vaatii sijainnin, jossa on paljon asiakaskuntaa. Idea yleisesti pidettiin hyvänä ja kohde todettiin toimivaksi ja miljöö toimintaa sopivaksi ja viehättäväksi. Positiivisina asioina pidettiin myös sitä, että vanhat rakennukset oli korjattu ja sisustettu ajanhengen mukaisesti, ja kohde oli sijainniltaan hyvä, lasten leikkikenttä oli lähellä. Linja-auton pysähtymispaikan puuttuminen koettiin ongelmaksi, koska vieraspaikkakuntalaiset eivät tiedä mihin voi auton pysäköidä kun jättää ryhmää kohteeseen.

Taitokorttelista matkaa jatkettiin Ilomantsiin Maukkulan Mustikkamäelle, jossa nautittiin lounas ja sen jälkeen oli kohteen ja sen toiminnan sekä kylän esittely ja kylätalo Monipalvelukeskuksena esittely.

Maukkulan Mustikkamäki ja Kylätalo Monipalvelukeskuksena oli valittu käyntikohteeksi siksi, että Maukkulan Mustikkamäki on kohde, missä on vanha kyläkoulu saneerattu matkailu- ja juhlatilakäyttöön, vaikka kohde on yritysveltoinen, niin kohteella on paljon samoja vahvuuksia ja heikkouksia kun kylätalo Eurolassa. Kohteesta voidaan ottaa vaikutteita Eurolan kehittämiseen mm. juhlatilan toimivuudesta, sisustuksesta, asiakaspalvelusta, markkinoinnista ja kylän yhteistyöstä.

Kylätalo Monipalvelukeskuksena toiminnan selvittäminen on Kehittyvä Kuusaa -hankesuunnitelmassa. Hankeesittelystä haluttiin saada tietoa miten hankeasioita kannattaa selvittää ja onko hankeaihiota yleensä tarkoituksen mukaista lähteä viemään eteenpäin Kuusaa-Jokelan kylissä.

Maukkulan Mustikkamäen omistaja Anita Timoskainen kertoi heidän toiminnastaan. Kohde on tehty entisestä Maukkulan koulusta, yritysveltoinen matkailukohde, heillä on juhla-, ruoka-, ja majoituspalveluja sekä erilaista leiri-

ja tapahtumatoimintaa. Lisäksi Anita kertoi kyläyhdistyksen toiminnasta, Maukkula, Issakka ja Paavonvaaran kylät ovat yhdistyneet Mäkikylät ry:ksi, syynä yhdistymiseen on rahoituksen hankkiminen toimintaan. Viime vuosina kylällä on tehty rantasauna läheisen Kaunisjärven rannalle sekä luontopolku. Ongelmana kylissä on väistön vähyys ja nuoria on vähän, ja kylän yhteiset asiat pitää tehdä pienellä porukalla, ja resusseja on vähän kylän kehittämiseen. Kylällä oli kuitenkin ihmisten vähydestä huolimatta hyvä yhteishenki ja yhdessä tekemisen meininki.

Kylätalo Monipalvelukeskuksena hankkeen esitteli hankevetäjä Eija Liimatta. Ilomantsissa Kylätalo – Monipalvelukeskus – hanke aloitti toimintansa vuoden 2013 alussa ja sen toiminta-aika on vuosina 2013 - 2014. Hankkeen avulla kylille on järjestetty erilaisia palveluja ja toimintoja kyläläisten omien toiveiden pohjalta. Hanke toimii kahdella kylätalolla, Kivilahdessa ja Hatun koululla. Myös ympäröivät kylät ovat voineet halutessaan olla mukana kehittämässä kylätalojen toimintaa ja uutta palvelumallia.

Kuluneen puolentoista vuoden aikana hanke on ottanut paikkansa niin Kivilahdessa kuin Hattuvaarassakin, asiakaskäyntejä kertyi ensimmäisen vuoden 2013 aikana noin 1500 käyntiä/kylätalo. Niiden palvelutarjonta on kehittynyt jo melkoisen monipuoliseksi, on parturi-kampaamo- ja ruokailupalvelut, jalkahoitoa, näytelmäkerho, hierontaa, atk-koulutusta, laulupiiriä, vyöhyketerapiaa, erilaisia käsityökursseja, verkkopankkikoulutusta jne. Merkittävimpiä toimintoja ovat tähän mennessä terveystilaisuuksien ja asiointiliikenteen saaminen kyläläisten käyttöön.

Erialaisten tapahtumien pohjalle suunnitellut tilaisuudet ovat lisänneet kylä- ja loma-asukkaiden välistä yhteistyötä. Jatkossakin kylä- ja loma-asukkaiden välistä yhteistyötä on panostettava yhdessä tekemiseen ja suunnitteluun. Yhteistyötä on tehty monipuolisesti myös eri hanketoimijoiden kanssa, Maaseudun Sivistysliitto, Pohjois-Karjalan Sydänpiirin Kiertävä Pysäkki -hanke, Taito Pohjois-Karjala ry Taitobussi-hanke, Ilonet Oy ja Ilomantsin kansalaisopisto.

Kylätalohanke palkittiin valtakunnallisessa Maaseutuverkoston Parhaat käytännöt 2014 -kilpailussa 29.10.2014 Lahden Sibeliustalolla Näkijän pallolla ja kunniakirjalla. Finaalissa oli viisi eri sarjaa, jossa kuhunkin oli valittu neljä kilpailijaa. Kylätalo – Monipalvelukeskus -hanke kilpaili sarjassa yhteistyö.

Esittelijä Eija Liimatta kertoi hankkeen kulusta ja toimista miten ja missä aikataulussa ne tehtiin. Hankkeessa ensiksi kartoitettiin palvelujen tarjoajien kiinnostusta lähteä hankkeeseen mukaan mm. Ilomantsin kunnan, kunnan peruspalvelujen, eri yritysten mm. hieronta- ja parturipalveluja tarjoavien yritysten. Sen jälkeen tehtiin kylillä kieroksia, missä kartoitettiin kyläläisiltä mitä palveluja he tarvitsevat ja haluavat kylälle. Kyläläisten toiveina oli mm. erilaisia kursseja (atk, englannin kielen) sitten erilaisia palveluja terveydenhoidon, parturi- ja ruokapalveluja sekä tärkeimpänä pidettiin yhdessä oloa ja sosiaalisen kanssa käymisen lisääntymistä, koska kylillä asuu paljon yksinäisiä iäkkäitä ihmisiä ja kuntakeskukseen on pitkät matkat.

Hankkeen alussa oli vaikea saada ihmisiä mukaan ja se herätti kylillä vastustusta, mutta hankevetäjän sinnikkäällä työllä saatiin ihmiset mukaan, joka jo nopeasti sitten aktivoi ihmisiä mukaan ja mukaan tulijat totesivat hankkeen hyväksi asiaksi heidän kylänsä kehittämisessä ja paransi ihmisten hyvinvointia kylillä.

Parhaana hankkeen tuloksena Eija Liimatta piti sitä, että yhdessä tekeminen, yhdessä olo ja sosiaalinen kanssa käyminen lisääntyi. Lopputuloksena saatiin kyläläiset aktivoitua, kylälle on saatu ympärivuotisia tapahtumia, joista on tehty kylille vuosikalenteri.

Opintomatkalaisten palaute Maukkulan kohteista ja esittelyistä: Maukkulan Mustikkamäki: Positiivista palautetta sai ihmisten aitous, paikallisuus näkyi ruuassa, tavallisia asioita tuotteistettu, vaikka kohde oli ulkoasultaan vaatimaton ja sijainti syrjäinen niin ihmisten aitous, yhteistyöhenkisyys, ihmisten innostus ja usko omaan tekemiseen antoi positiivisen kuvan kohteesta.

Kylätalo Monipalvelukeskukseksi -hanke esittely: Palautetta ei annettu paljon itse hankkeen sisällöstä, jossakin palautteessa oli, että toiminta ei ole enää ajankohtaista, vain vanhentunut malli, toisessa palautteessa oli taas, että voisi toimia omalla kylällä. Huomiot mistä enempi annettiin palautetta oli, että esittelijä oli innostunut, periksi antamaton, vei asiaa eteenpäin kylillä vaikka oli alku vastustusta. Mihin kiinnitettiin paljon huomioita oli kylien verkostoituminen ja yhteistyö, josta katsottiin, että voitaisiin ottaa mallia omaan toimintaan kylä ja kuntatasolla.

Matka Maukkulasta jatkui Möhkön matkailukylään

Opintomatkan kohteeksi Möhkö valittiin sen takia, että siellä on hyvät yhteistyöverkostot ja kohde Mantan Majatalo on vanha koulurakennus, josta on tehty viehättävä juhla- ja majoituskohde. Kohde on yritysvetoinen, mutta siellä on paljon asioita mistä voi ottaa vinkkejä Kylätalo Eurolan sisätilan ja palvelujen kehittämiseen sekä kyläyhteisössä on sellaista palvelutarjontaa joista voisi saada ajatuksia myös Kuusaa-Jokelan kylän kehittämisessä

Möhkön kylä on vanha rautaruukkikylä, jossa on matkailullisesti hyödynnetty ruukki- ja sotahistoriaa, monipuolisesti luontoa, siellä toimii vilkas kesäteatteri, kesäkahvila, kolme majoituskohdetta, kolme kohdetta, joissa voi järjestää juhlia ja missä on ruoka- ja majoituspalvelut samassa ja leirintä-alue, ja kesä-aikana muutenkin kylällä on paljon tapahtumia.

Mantan Majatalon isäntä Jorma Mustonen kertoi heidän omasta toiminnastaan ja kylän yhteistyöverkostosta ja toiminnasta. Kylän toiminta painottuu paljon matkailuelinkeinon ympärille. Mantan Majatalo tarjoaa ruoka-, kahvi-, juhla- ja majoituspalveluja, he tekevät myös pitopalvelua muualle, he tarjoavat luontopalveluja; mm. erityisryhmille talvella ja kesällä, heillä on kesäkahvila.

Möhkön matkailuyrittäjillä on yhteistyöverkosto Möhkön Matkailuyhdistys ry. Yhdistyksen toimintaa kuuluu kylän matkailupalvelujen kehittäminen, yhteismarkkinointi valtakunnallisesti ja kansainvälisesti, yhteistyö Ilomantsin Matkailuyhdistyksen kanssa ja muiden Pohjois-Karjalan matkailutoimijoiden kanssa.

Opintomatkalaisten palaute: Majatalon tiloja pidettiin hyvin saneerattuna talon ajan henkeen sopivaksi ja viehättävinä. Yhdessä toimiminen ja tekemisen organisointi oli mieleenpainuvia asioita. Pienellä budjetilla on saatu paljon asioita aikaan. Todettiin myös, että yrittäjillä on monta tukijalkaa ja kylän historia antaa hyvän edellytyksen matkailuelinkeinon menestymiseen, Mutta todettiin, ettei omalla paikkakunnalla ole näitä samoja mahdollisuuksia käytettävissä. Osalta tuli positiivista palautetta koirista, jotka olivat irrallaan ja osa koki sen huonoksi asiaksi.

Vuonilahden kylä

Ryhmän majoittuminen oli Keskievari Herranniemessä, Vuonilahdessa, Majoituskohde on Pielisen rannalla sijaitseva maaseutu-ympäristössä oleva perinteinen kievarityyppinen majoituskohde.

Kohteessa on ruokailu- ja juhlatilat n. 80 hengelle, majoitusta n. 50 hengelle useissa eri rakennuksissa, läheisyydessä on kesäteatteri. Ruokailu- ja majoituspalveluiden lisäksi yrittäjällä on ohjelmapalvelutuotantoa.

Kohde valittiin opintomatkan kohteeksi siksi, että Vuonilahdella on kyläyhdistystoiminta aktiivista ja kohde voi olla mallina juhla- ja erilaisten tilaisuuksien järjestämisen suunnittelussa ja tuotteistamisessa sekä markkinoinnissa.

Yrittäjä pariskunta Erja ja Tapio Nevalainen esitteli kohdettaan su aamuna aamupalan yhteydessä. Kestikievari idea on vanha, ja samalla paikalla on keskikievari toiminut pitkään, vanha kestikievari rakennus on palanut vuonna 2007, ja tilalle on rakennettu uusi hiukan isompi rakennus vanhoista hirsistä. Tyyllisesti rakennus on haluttu tehdä saman tyyppiseksi mikä entinen oli niiltä osin, kun se on ollut mahdollista. Ajan saatossa kohteeseen on tehty majoitustiloja, sinne on rakennettu useita pieniä majoitusrakennuksia, lomamökkejä ja kunnostettu vanha aitta. Vuonislahdessa kylän ja matkailukohteiden yhteistyöverkosto on toiminut vuosikymmeniä, lisäksi tehdään paljon yhteistyötä Pielisen toisella rannalla olevan Kolin yrittäjien kanssa, etupäässä markkinoinnissa. Kestikievari Herranniemessä käy paljon kansainvälisiä vieraita mm. Saksasta, Venäjältä ja Japanista.

Kyläkeskus Kukko/Vuonislahden kylä

Kestikievari Herranniemestä aamupalan jälkeen siirryttiin Kyläkeskus Kukkoon.

Kyläkeskus Kukko vierailukohteeksi valittiin siksi, että se on kyläyhdistystoiminnaltaan erilainen kun yleensä, Vuonislahti on perinteisesti ollut maineeltaan Pohjois-Karjalaisista kylistä aktiivisimpia ja tunnetuimpia. Vuonislahden kyläyhdistystoiminnalla on pitkät perinteet ja heillä on paljon erilaista toimintaa. Kyläkeskus Kukkoa ja Vuonislahden kyläyhdistystoimintaa esitteli kyläseuran pj. Anu Penttinen ja Reino Kuivalainen. Alussa he esittelivät Kyläkeskus Kukon toimintoja ja näyttelyitä. Kyläkeskuksessa on näyttelytiloja, kirpputori, kahvila-kokoustila, jonka yhteydessä on pieni käsityömyyntisoppi.

Toiminnan omistus ja toimintaperiaatteet:

Vuonislahden Kylätoimintakeskus Kukko Oy on noin 120 osakkaan omistama yhtiö, jonka tarkoitus on toimia kannattavasti, mutta voittoa tavoittelemattomasti. Kyläkeskus on hankittu yhdistykselle 2006, kun koulu loppui Vuonislahdesta, pari vuotta pidettiin kyläyhdistyksen ja kyläläisten ylläpitämänä koulua. Koulukiinteistö maksoi hankintahetkellä 40 000 euroa, osto hinta katettiin lainarahalla, ja perustettiin osakeyhtiö. Alkuvaiheessa osakeyhtiö oli aktiivisempi, nykyisin on enempi kiinteistöyhtiö.

Kukon toimialana on suunnitella ja tuottaa sosiaali-, koulutus- ja terveydenhoitoalaan liittyviä lapsille ja aikuisille suunnattuja asumisen ja elinkeinotoiminnantukipalveluita. Lisäksi matkailuun ja vapaa-aikaan liittyviä kurssi-, leiri-, ruokailu-, ohjelma- ja majoituspalveluita, sekä ylläpitää ja rakentaa toimintaansa liittyviä rakennuksia ja harjoittaa niillä vuokraustoimintaa, harjoittaa edellä mainittuihin toimintoihin liittyvien esineiden valmistusta, myyntiä ja välitystä, sekä harjoittaa edellä mainittuihin toimintoihin liittyvää kuljetustoimintaa. Kukko Oy vuokraa tiloja erilaisiin opetus-, sivistys- sekä harrastustoimintoihin.

Keskeinen peruspilari toiminnassa on ruokapalvelutoiminta, jonka kohderyhmiä ovat asukkaat lapsista vanhuksiin ja vieraista matkailijoihin. Kahvila Soroppi on vuokrattu yksityiselle yrittäjälle, joka maksaa tiloista vuokraa.

Vuonislahteen on rakennettu v. 2011 Taitelijaresidenssi Hupeli, jonka omistaa Osuuskunta Vuonis. Talossa on kolme vuokrattavaa huoneistoa. Osuuskunnan hallinnossa on mukana 6 eri paikallista järjestöä.

Vuonislahden kylän sijainnilla Pielisen rannalla on kylän elämään suuri merkitys, koska kesäaikana väkiluku kolmin kertaistuu, ja kesäasukkaan osallistuvat aktiivisesti kylän toimintaan ja talkoisiin.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että yhteisöllisyydessä on voimaa ja yhteistyöllä saa paljon aikaan, mutta näin laajan toiminnan ylläpitäminen on taloudellisesti haastavaa.

Opintomatkalaisten palaute:

Kestikievari Herranniemestä: Palaute oli pääsääntöisesti positiivista, miljöötä pidettiin hyvänä, ruoka oli hyvää, savusaunasta pidettiin. Negatiivista oli, että rantasauna oli kylmä, lämmintä vettä piti säännöstellä saunassa, ei olisi riittänyt isolle ryhmälle. Tässäkin kohteessa osa piti koiran irtioloa huonona asiana ja osa hyvänä, joka toi elämään kohteeseen.

Vuonislahden kylän esittely, asioihin mihin ryhmä kiinnitti huomioita: kylän yhteistyöhön kaikessa tekemisessä ja markkinoinnissa, esittelijät ottivat ryhmän vastaan kätellen, kyläkeskus oli saneerattu ikäkautensa näköiseksi, useita kommentteja tuli, että Kukko oli mahtava ja opintomatkan paras kohde.

OPINTOMATKAN YHTEENVETO

Yhteenvedossa on huomioitu opintomatkalle osallistuneiden palaute. Opintomatkasta kerättiin kirjallinen palaute, sekä osa on antanut projektipäällikölle suullista palautetta. Pääsääntöisesti kaikki ryhmäläiset pitivät tutustumiskohteiden valintaa onnistuneena. Jonkin verran tuli palautetta siitä, että osa kohteista oli yritysvetoisia, eikä näin soveltunut kyläyhdistyksen toimintaan suoraan. Asiat mitkä eniten nousivat palautteessa esille ja mitä omassa kyläyhdistyksen toiminnassa voisi parantaa on yhteistyö ja verkostoituminen ja kuntatasolla yhteismarkkinointi. Opintomatkalta saatiin ideoita opintomatkan teeman mukaisesti Kylätalo Eurolan sisätilojen sisustussuunnitteluun sekä ajatuksia miten kannattaa hyödyntää ruokapalveluissa paikallisia aitoja makuja mm. marjoja, yrttejä. Moni huomasi myös sen, ettei asian tarvitse olla mitenkään suuri millä saadaan kohteen viihtyvyyttä lisättyä, mm. asiakaspalvelulla, asiakkaiden vastaanotolla, asioiden aitoudella. Nähtiin myös miten on käytetty muualla alueen vahvuuksia ja luotu niistä kaunis ja toimiva kokonaisuus vahvuuksien ympärille. Opintomatkalta osa sain myös ideoita mm. retkiluistelu, vesistöjen hyödyntäminen ja käsiyöideoita. Osassa palautetta oli, ettei omalla kylällä voida käyttää tiettyjä asioita, kuten ei ole muita yhdistyksiä kenen kanssa voisi tehdä yhteistyötä, kylällä ei ole sellaista historiaa ja erityislaatuista luontoa, mistä saataisiin luotua houkuttelevia palveluita, ei ole majoitustiloja järjestää esim. erilaisia leirejä. Kaikki kylät missä vierailtiin, on pieniä kyliä ja niissä on hyvin samanlaiset haasteet toiminnan ylläpitämiseksi ja varainhankinnassa. Ilomantsissa tuli esille, että kunta myöntää joka vuosi pienen toiminta-avustuksen kyläyhdistyksille, avustus voi olla 500-2000 euroa, rahoittaa hankkeita hankeajalla, rahoittaa myös hankkeita mm. monipalvelukeskus hankkeeseen kunta on antanut omarahoitukseen 7500 euroa. Lieksan kaupungin toiminnasta ei esittelyissä mainittu. Palautteiden yhteenvedona kuitenkin voidaan pitää, että opintomatkasta onnistui, ja se oli avartava kokemus ja sieltä sai omaan toimintaa ideoita lähialueen vahvuuksien etsimisestä, ja ideoita ja käytäntöjä myös kuntatasolle vietäväksi verkostoitumisesta ja markkinoinnista.

Matkailuparkin kyltti-idea bongattu matkalta.

Ruuassa näkyi paikallisuus, ne maistuvaiset, paikan päällä tehdyt karjalanpiirakat

Infotaulu veneilyreiteistä, samanlaiset taulut tehdään Kuusaan kylän ulkoilureiteistä

Mantan Majatalon juhlatila, vanhaa kauniisti korjattu